

виконанням єдиних стандартів баз даних інформаційних систем надання публічних послуг, здійснює електронну взаємодію з інформаційними системами публічної адміністрації у сфері надання послуг [3].

Досвід Грузії дозволяє зробити висновок, що в Україні також слід створити відповідного суб'єкта, який повинен вести всі державні електронні реєстри, встановлювати єдині стандарти надання електронних послуг, забезпечувати електронну взаємодію органів публічної адміністрації та технічне обслуговування.

Такі суб'єкти, що забезпечують єдині технічні стандарти електронних послуг та електронну взаємодію, існують в усіх країнах Європейської Спільноти (European Interoperability Framework).

Таким чином, аналіз досвіду зарубіжних країн щодо становлення та сучасного стану надання електронних послуг свідчить про те, що запровадженню електронних послуг передувала низка заходів правового регулювання, які визначали поступовість створення всіх необхідних правових, організаційних та фінансових умов, спрямованих на перебудову форм і методів діяльності публічної адміністрації у сфері надання електронних послуг.

1. Примеры внедрения: использование информационных технологий в процессе государственного управления, опыт зарубежных стран. URL: <http://www.microsoft.com/rus/government/casestudies/foreign.asp>

2. Електронний уряд Грузії. URL: www2.deloitte.com/.../Electronic%20government%20of%20Georgia.pdf.

3. Про державний реєстр інформації: Закон Грузії від 5 травня 2011 р. URL: <http://www.matsne.gov.ge>.

Філянїна Людмила Анатоліївна,
доцент кафедри теорії
та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

СТАН ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ: МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ

Загроза безпеці однієї держави впливає на дружні відносини сусідніх держав та створює загрозу для міжнародного миру. Використовуючи власні збройні сили Російська Федерація (далі – РФ, Росія) анексувала територію Автономної Республіки Крим (далі – АРК, Кримській півострів), тим самим порушила принципи: суверенної рівності держав; незастосування сили або погрози сили; добросовісного виконання прийнятих на себе (державу) зобов'язань відповідно до міжнародного права (порушення Договору про дружбу і співробітництво між Україною і РФ, Будапештського меморандуму про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозпов-

сюдження ядерної зброї 1994 р. та інших); територіальної цілісності і недоторканності державних кордонів (порушення Договору про українсько-російський кордон 2003 р.); поваги прав людини (масові порушення прав і свобод корінного населення Кримського півострову – кримських татар, а також інших громадян України, які не підтримали РФ на псевдо-референдумі).

Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 68/262 від 27 березня 2014 р. засвідчено факт того, що Кримський півострів був і залишається під суверенітетом України без жодної правової невизначеності щодо його правового статусу. Крім цього, Генеральна Асамблея ООН 19 грудня 2016 р. своєю резолюцією 71/205 засудила дії Росії та визнала Кримський півострів українською територією, тимчасово окупованою Російською Федерацією, а також зазначила, що порушення права власності в Криму можуть бути в цілому прирівняні до конфіскації майна без відшкодування його вартості [1].

Внаслідок втрати частини суверенної території України громадяни нашої держави, які залишилися на тимчасово окупованих територіях, регулярно потерпають від порушення конституційних прав і свобод людини. Управління Верховного комісара ООН з прав людини зафіксувало порушення прав на належну судову процедуру і справедливий судовий розгляд; неповагу до свободи вираження поглядів, мирних зібрань, пересування, релігії і переконань та інші. З початком окупації на території Кримського півострову всупереч міжнародного гуманітарного права закони України були змінені на російське законодавство. Відповідно до Гаазьких конвенцій миру, на окупованій території залишається чинним національне законодавство. Окупаційна держава, в нашому випадку Росія, не набуває суверенітету над окупованою територією, а може здійснювати тільки контроль, дотримуючись законодавства України [2]. Так, спочатку влада Росії зобов'язала пройти обов'язкову перереєстрацію релігійним громадам та засобам масової інформації, а потім на підставах процедурного характеру відмовила деяким з них у перереєстрації; за порушення імміграційного законодавства РФ з Криму були депортовані декілька громадян України, які не мали громадянства Росії.

Також одним зі найрозповсюдженіших порушень прав і свобод людини на тимчасово окупованих територіях Автономної Республіки Крим і м. Севастополя є автоматичне набуття громадянами України громадянства Росії. З 1 квітня 2016 р. громадянам України, які проживають на тимчасово окупованій території АРК і м. Севастополя, де-факто порушуючи українське законодавство видаються документи, номерні знаки на автотранспорт. Внаслідок такої незаконної видачі документів громадяни України позбавленні права вільно перетинати адміністративну межу між Кримським півостровом й материковою частиною нашої держави. Разом з тим окупаційною владою в АРК і м. Севастополі ліквідовано місцеве самоврядування, що призвело до позбавлення прав, гарантованих ст. 7 та ст. 140 Конституції України.

Міжнародне агентство з атомної енергії також своєю нотою офіційно підтвердило продовження застосування юрисдикції України до ядерних об'єктів та матеріалів на тимчасово окупованій території АРК та м. Севастополя, визнаючи дані територіальні одиниці невід'ємною частиною

України.

Беззаперечним залишається той факт, що більшість держав-учасниць ООН і міжнародні міжурядові організації стали на захист України, визнаючи її суверенітет і територіальну цілісність. На жаль, резолюції міжнародних організацій не вплинули на рішення держави-агресора, котра нехтуючи міжнародним правом, на підставі договору про прийняття, включила Крим до складу Російської Федерації, тим самим фактично анексувала частину території України.

Дії РФ свідчать про порушення норм міжнародного гуманітарного права. У 2016 р. Канцелярія Прокурора Міжнародного кримінального суду (МКС) визнала, що Крим перебуває у стані окупації Російською Федерацією, і заявила, що при аналізі фактів і можливих злочинів, скоєних у Криму, вона застосовуватиме право, застосовне до міжнародних збройних конфліктів [3]. Тому у січні 2017 р. прокуратурою Автономної Республіки Крим, за зверненням депутата Верховної Ради України Мустафи Джемілева, було відкрито кримінальне провадження за ознаками ст. 438 Кримінального кодексу України «Порушення правил і звичаїв війни». В рамках даного розслідування наша держава у жовтні 2017 р. направила до Міжнародного кримінального суду два інформаційних повідомлення про факти незаконного присвоєння майна державних установ і приватного бізнесу на окупованій території Кримського півострова [4]. На даний час відповідно до правил процедури проходить попередній розгляд справи «Ситуація в Україні».

Отже, у випадку окупації міжнародне гуманітарне право покладає зобов'язання із захисту прав людини на окупаційну державу, тому Російська Федерація, котра внаслідок збройної агресії фактично окупувала Автономну Республіку Крим та місто Севастополь, повинна дотримуватись своїх зобов'язань за міжнародним правом у сфері захисту прав людини в Криму з моменту встановлення «ефективного контролю» над цією територією і несе повну відповідальність за дотримання прав людини й виконання відповідних міжнародних договорів на тимчасово окупованій території України.

1. Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй з прав людини. Доповідь щодо ситуації з правами людини в Україні 16 травня – 15 серпня 2017 року. URL: www.ohchr.org/Documents/.../UARReport19th_UKR.pdf

2. IV Конвенція про закони і звичаї війни на суходолі та додаток до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі 18 жовтня 1907 р. та ст. 64 четвертої Женевської конвенції. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_222

3. Звіт про дії з попереднього розслідування (2016 р.). URL: <https://www.icc-cpi.int/iccdocs/otp/161114-otp-rep-PE-Ukraine.pdf>

4. <https://www.icc-cpi.int> – Офіційний сайт Міжнародного кримінального Суду.

5. Про звернення Верховної Ради України до ООН, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором: Постанова ВРУ від 27.01.2015 р. № 129-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 10. Ст. 68.

6. Про рекомендації парламентських слухань на тему «Актуальні питання зовнішньої політики України»: Постанова Верховної Ради України від 24.05.2017 р. № 2069-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/>